

EU: Počinje rasprava o tome šta je zelena investicija

Pregled evropskog tržišta električne energije u prvoj polovini 2019.

ACER: Neizbežno više cenovnih zona električne energije

EK ponovo uspostavila britansko tržište mehanizama kapaciteta

Četiri od pet TE na uglj u EU su gubitaši

Britanski regulator najavljuje proveru „finansijskog zdravlja“ snabdevača energije

Pregled evropskog tržišta prirodnog gasa u prvoj polovini 2019.

Bulgartransgazu 200 miliona evra kredita za gradnju Balkanskog toka

Iz Moskve uveravanja: Obe linije Turskog toka do 2020.

Počeo klimatski proces protiv ExxonMobila: Hoće li Big Oil doživeti sudbinu dinosaurusu

SADRŽAJ

Neizbežno više evropskih cenovnih zona – ACER	OVDE
EU: Počinje rasprava o tome šta je zelena investicija	OVDE
Evropska komisija: Pregled evropskog tržišta el.energije u prvoj polovini 2019	OVDE
Četiri od pet TE na ugalj u EU su gubitaši	OVDE
EK ponovo uspostavila britansko tržište mehanizama kapaciteta	OVDE
Poljski mehanizmi kapaciteta najveća briga ekologa	OVDE
Poljska dobija mini nuklearku?	OVDE
Češkoj treba više nuklearne energije	OVDE
Izveštaj: Britanski energetske regulator ne štiti mikro preduzeća	OVDE
Nove zamerke britanskom energetske regulatoru	OVDE
Britanski regulator najavljuje proveru „finansijskog zdravlja“ snabdevača energije	OVDE
Francuski EDF preuzima potrošače izbrisanog britanskog snabdevača	OVDE
DOSIJE: Zakonodavstvo, regulativa i politika o klimatskim promenama u Evropskoj uniji	OVDE
IEA: Obnovljivi izvori će porasti za 50 posto u pet godina	OVDE
Evropska komisija: Pregled evropskog tržišta gasa u prvoj polovini 2019.	OVDE
Bulgartransgaz obezbedio 200 M evra kredita za gradnju Balkanskog toka	OVDE
Novak: Turski tok biće završen na vreme	OVDE
Lavrov: Bugarska obećala – Turski tok u predviđenom roku	OVDE
Počelo punjenje Turskog toka gasom	OVDE
Počinje za naftne majorse možda istorijsko klimatsko suđenje	OVDE
Naftne kompanije prilagodiće se usporavanju potrošnje - CEO Totala	OVDE
Sečin: Brexit će dodatno smanjiti integritet evropskih banaka	OVDE

Neizbežno više evropskih cenovnih zona – ACER

OSLO - Evropa će verovatno videti uvođenje više zona cena električne energije kako bi se osiguralo ispunjenje EU cilja u otvaranja barem 70% prekograničnih veza, izjavio je šef sektora za električnu energiju evropske Agencije za saradnju energetske regulatora.

"Iako ne postoji snažan entuzijazam s tržišta da ide u smeru prema više cenovnih zona, rekao bih da je to neizbežno", rekao je Kristof Žans-Kre (Christophe Gence-Creux) za **Montel** na marginama energetske konferencije u Oslu.

Pozvao se pri tom na nove zahteve u EU paketu čiste energije koji obavezuje operatore prenosnih sistema (OPS) da do 2020. godine otvore za tržište najmanje 70% kapaciteta na prekograničnim vezama.

"Sve zemlje u kontinentalnoj Evropi boriće se da dostignu ovaj cilj", rekao je Žans-Kre, a dostupnost na nekoliko interkonekcija danas je znatno manja od cilja.

Prema novoj regulativi, zemlje koje do 2020. godine ne uspeju da dostignu prag od 70% biće u

obavezi da dostave plan za postizanje cilja do 2025. A ako ni to ne ispune, zemlje rizikuju da budu prisiljene da uvedu nove zone nadmetanja, rekao je Žans-Kre, dodajući da je konačna odluka na Evropskoj komisiji.

Trenutno, zone cena električne energije širom EU obično prate državne granice, s izuzetkom nordijske regije koja je podeljena na 12 zona. Nemačka, Holandija i druge evropske države nedavno su predložile istraživanje alternativnih zona nadmetanja na tržištu električne energije radi poboljšanja efikasnosti protoka energije unutar i preko granica.

Predstavnik ACER-a je rekao da se nordijska regija malo plaši budući da su stope iskorišćenosti na prekograničnim vezama uglavnom visoke i da se OPS-ovi koriste za više zona nadmetanja kako bi dobili što optimalniji protok energije.

„Računam na podršku nordijskih zemalja koje će nam pomoći u tom pravcu“, rekao je.

EU: Počinje rasprava o tome šta je zelena investicija?

BRISSEL - Države i zakonodavci Evropske unije započeće u sredu pregovore o postavljanju standarda za održiva ulaganja, uz očekivanja polemike oko pitanja mogu li se nafta, uglj i nuklearno gorivo smatrati „zelenim“, piše Reuters.

Razgovori, koji bi trebalo da se završe u decembru, suprotstaviće konzervativnije EU zemlje Evropskom parlamentu, u kome stranke zelenih imaju jači glas.

Evropska komisija prva je u maju 2018. predložila zakonodavstvo za rešavanje problema „zelenog pranja“, procesa u kojem banke i druge kompanije traže ekološke kredencijale koje ne zaslužuju.

Evropski savet, sastavljen od 28 država članica bloka, uglavnom podržava predloge Komisije.

Poslanici iz EU žele da idu dalje od toga tako što prave jasne razlike između onoga što je održivo i onoga što nije. Parlament je izdvojio finansiranje čvrstih fosilnih goriva poput uglja, rekavši da se to ni na koji način ne može nazvati „održivim“.

Savet i Komisija žele širi zakon koji ne bi imao posebnu listu zelenih investicija, a vrata nuklearne energije, na primer, smatraju održivim.

I Savet i parlament nadaju se da će se regulative i opšti zakon moći da dobiju do kraja 2021. godine i da stupi na snagu do kraja 2022. Ali bez konkretne liste šta je zelena investicija, a šta nije, zakonodavci smatraju da bi taj proces mogao odložiti primenu zakona.

Svako odlaganje uvođenja eko-oznaka na finansijske investicije moglo bi odvratiti ulagače od kupovine zelenih obveznica i ekološki prihvatljivih sredstava.

Brisel je zakon predložio kao deo plana kojim će Evropa do 2050. postati prvi klimatski neutralni kontinent u svetu, ali i proširiti tržište zelenih obveznica i vrednosnih papira.

"Održivo finansiranje je odlična prilika za evro", rekao je Tieri Roland, šef globalnog bankarstva HSBC Europe, na konferenciji u Briselu u septembru, jer je tržište zelenih obveznica uglavnom denominirano u evrima, za razliku od mnogih drugih sredstava koja su cenjena u dolarima, prenosi **Reuters**.

Evropska komisija: Pregled evropskog tržišta struje u prvoj polovini 2019

BRISSEL - Evropska komisija objavila je izveštaj o ključnim kretanjima na evropskom tržištu električne energije u drugom kvartalu (Q2) i prvoj polovini ove godine:

- Intenzivno prebacivanje sa uglja na gas, koje se ubrzalo na tržištu električne energije početkom ove godine, nastavljeno je širom EU u Q2 2019. jer su cene gasaa dovele do višegodišnjih najnižih troškova zahvaljujući obilnim isporukama gasovodima i rekordnim isporukama utečnenog prirodnog gasa (LNG), dok je uglj znatno izgubio prednost rastućim cenama CO2. U nekim zemljama desilo se i prebacivanje lignita na gas.

- Dok se proizvodnja električne energije na nivou uglja i lignita u Q2 2019. smanjila za 16% (ili 17 TWh) na godišnjem nivou, proizvodnja električne energije iz gasa skočila je za 39% (ili 34 TWh), zamenjujući ugalj i ublažavajući efekte vrlo slabe proizvodnje iz hidroelektrana u južnoj Evropi. U junu su ugalj i lignit dostigli rekordno najmanji udeo u miksu električne energije u EU - 13%.
- Kao rezultat smanjene upotrebe, uvoz termalnog uglja izvan EU u drugom tromesečju 2019. pao je za 22% u odnosu na isto razdoblje prošle godine na 20,2 Mt, što je najniži ikada zabeleženi iznos. U referentnom tromesečju najavljeno je ili uvedeno nekoliko zatvaranja jedinica na ugalja u zapadnoj Evropi.

- Cena dozvola za emisije CO2 porasla je za 20% u drugom tromesečju. Povlačenje emisijskih jedinica u rezervu tržišne stabilnosti, smanjeno snabdevanje koja proizlazi iz kvote Velike Britanije koja je blokirana ulaskom na tržište i povećani interes šire zajednice investitora uticali su na kretanje cena. Događaji oko pitanja Brexita i dalje su bili značajan faktor.
- Udeo obnovljive energije u miksu EU u referentnom kvartalu dostigao je 35,1%. To je niže od 36,6% udela u drugom kvartalu 2018. godine i na njega je uglavnom uticala loša hidroenergija. Ukupni kombinovani učinak proizvodnje solarne energije, vetra i biomase u referentnom tromesečju povećan je za 7,5% u odnosu na isto razdoblje prošle godine na 145 TWh.

29/OKT/2019

- Veleprodajne cene električne energije pale su na većini tržišta EU u drugom kvartalu 2019. zahvaljujući nižim cenama energenata i sve većoj obnovljivoj proizvodnji. Evropska referentna cena smanjena je za 19% u odnosu na prethodno tromesečje.
- Vrlo redak događaj razdvajanja nekoliko zapadnoevropskih tržišta za dan unapred dogodio se 7. juna, poremetivši prekogranične tokove i utičući na veleprodajne cene od Londona do Bratislave tog dana. Epizoda, koja je stvorila ekstremnu volatilnost na nekim tržištima, pokazala je moguće efekte softverske greške na jednoj od najvažnijih evropskih berzi.
- Različiti tempo uvećanja obnovljivih kapaciteta širom EU, rastuće cene CO2, koje neravnomerno utiču na različita tržišta i proizvodne miksove, uz nedovoljne interkonekzione kapacitete podstakli su razlike u regionalnim i zonskim veleprodajnim cenama u drugom kvartalu 2019. Ovaj trend, zajedno sa nekoliko kritičnih situacija na mreži koje su se dogodile u referentnom kvartalu, ukazuje na potrebu za povećanim ulaganjima u jačanje otpornosti mreže i proširenje prekograničnih kapaciteta.

European Commission

- Prosečne maloprodajne cene električne energije za industriju u drugom tromesečju 2019. porasle su za 0,6% u odnosu na prethodni kvartal. U slučaju prosečnog domaćinstava, najveći međugodišnji rast cena bio je na Kipru (+ 19%), Velikoj Britaniji (+ 15%), Litvaniji (+ 15%) i Finskoj (+ 14%), dok je najveći pad cena na godišnjem nivou bio u Grčkoj (-8%), Danskoj i Poljskoj oba po -7%).

Četiri od pet TE na uglj u EU su gubitaši

LONDON - Četiri od pet elektrana na uglj u Evropskoj uniji su gubitaši pa bi se ove godine mogle suočiti s ukupnim gubitkom od 6,6 milijardi evra, objavila je prošle nedelje analitička finansijska organizacija **Carbon Tracker Initiative**.

Carbon Tracker je analizirao ekonomičnost poslovanja svake od tih elektrana u EU i utvrdio da 79% elektrana na uglj radi s gubitkom. "Proizvođači električne energije iz uglja u EU gube silan novac, jer se ne mogu naticati sa sve jeftinijom proizvodnjom iz obnovljivih izvora gasa i to će se na račun TE na uglj samo pogoršavati. Kreatori politike i investitori trebalo bi da se pripreme za postepeno ukidanje uglja najkasnije do 2030. godine", rekao je Mat Grej, koautor izveštaja londonske institucije.

RWE najveći gubitaš

Prema izveštaju, najveće gubitke trpi nemački energetska kolos RWE - ove godine 975 miliona evra ili šest posto njegove tržišne vrednosti. Grupacija EPH, koja ima imovinu uglavnom u Nemačkoj i Češkoj, mogla bi izgubiti 613 miliona evra, a grčki PPC 596 miliona evra, navodi se u izveštaju.

Doduše, neke elektrane na uglj radiće sa dobitkom, a to su one u Poljskoj, gde primaju vrlo visoke subvencije, kao i visoko efikasne jedinice u Nemačkoj i Holandiji neka postrojenja u Italiji, Češkoj i Sloveniji, koja imaju korist od visokih veleprodajnih cena, navodi Carbon Tracker.

EK ponovo uspostavila britansko tržište mehanizama kapaciteta

BRISEL - Evropska komisija je prošle nedelje ponovo uspostavila britansko tržište mehanizama kapaciteta od 6,3 milijarde evra, nakon što je ona pre godinu dana suspendovana ovaj sistem održavanja stabilnosti snabdevanja električnom energijom zbog optužbi za diskriminaciju obnovljive energije.

Klimatski aktivisti kažu da će odluka omogućiti zemljama EU da subvencionišu fosilna goriva putem takvih mehanizama kapaciteta - čak i ako su takve subvencije zabranjene na nivou EU, piše **Forbes**. Tržišta kapaciteta deluju kao aukcija za vladine ugovore, osmišljene tako da osiguraju da nikad ne postoji zastoj u opskrbi energijom.

Slučaj je pokrenuo britanski Tempus Energy, koji putem veštačke inteligencije podstiče potrošače da smanje troškove energije povećavajući korišćenje obnovljivih izvora energije. Oni su tvrdili da mehanizmi kapaciteta Velike Britanije diskriminišu potrošače energije koji žele da vrše usluge isporuke energije u mrežu zbog kratke dužine ugovora ponuđenih za usluge reakcije na potražnju, u odnosu na duge ugovore od 15 godina koji se nude velikim novoizgrađenim elektranama.

Komisija je u početku odbila da istraži slučaj, ali je Generalni sud EU ukinuo to u novembru 2018. Sud je naložio Komisiji da istraži to pitanje i naložio Velikoj Britaniji da u međuvremenu suspenduje šemu.

Ali Komisija je u četvrtak objavila da višegodišnja istraga ne daje nikakve dokaze da šema krši pravila EU o državnoj pomoći. U vezi s pritužbom, Komisija je rekla da nije pronašla dokaze da tržište kapaciteta stavlja bilo koju određenu kategoriju dobavljača energije u nepovoljniji položaj u nadmetanju za isplate. Britanska vlada kaže da će tržište sada biti obnovljeno.

Mada se prema Britaniji od 2021. više neće primenjivati pravila EU, slučaj ima šire posledice za EU u celini. Klimatski aktivisti sa sedištem u Briselu bore se protiv mehanizama kapaciteta širom Evrope i polagali su veliku nadu u ovaj slučaj da postavi presedan za vraćanje kroz zadnja subvencionisanje fosilnih goriva poput uglja, nafte i gasa.

Pukotine u zakonodavstvu EU mogle bi omogućiti nekim elektranama na uglj da primaju javne subvencije do kraja 2030-ih, konstatuje *Forbes*.

Poljski mehanizmi kapaciteta najveća briga ekologa

LONDON - Pobornici zaoštavanja klimatske politike su posebno zabrinuti zbog mehanizma kapaciteta u Poljskoj, koji podržava neekonomične elektrane s čak 14 milijardi evra isplata između 2016. i 2030. godine, prema studiji Greenpeacea. Budući mehanizmi kapaciteta u EU ukupno se procenjuju na 26 milijardi evra do 2040. Otprilike 98% novca odlazi na fosilna goriva i nuklearne elektrane - a 66% od toga na termoelektrane na uglj. Greenpeace kaže da činjenica da subvencije podržavaju neekonomična postrojenja znači da su šeme dodale gotovo 33 milijarde evra na račune za energiju u EU od 1998.

Poljska dobija mini nuklearku?

VARŠAVA - Američko-japanska kompanija GE Hitachi i poljski privatni proizvođač gume i hemikalija Synthos potpisali su sporazum koji bi mogao otvoriti put gradnji prve nuklearne elektrane u Poljskoj.

Dve firme su Memorandumom o razumevanju dogovorili razmatranje opcija za gradnju malog, modularnog nuklearnog reaktora, navodi GE Hitachi u saopštenju, prenosi agencija *dpa*.

MoR previđa moguće ulaganje u vrednosti milijardu dolara u reaktor tipa BWRX-300 čija bi gradnja bila dovršena u roku od 10 godina.

Poljska trenutno proizvodi 80% struje iz kamenog i mrkog uglja. Vlada želi da do 2040. u šest reaktora proizvodi šest do devet gigavata struje ali je rad na tom projektu proteklih godina zapeo, piše *dpa*.

Češkoj treba više nuklearne energije

PRAG - Češka će biti potrebno ne samo dodatnih reaktor/dva u nuklearnoj elektrani Dukovany, već i više jedinica u Temelínu, ako želi da izbegne zavisnost od uvoza električne energije od 2030., rekao je ovih dana vicepremijer i ministar industrije i trgovine Karel Havlíček. Češka ima šest nuklearnih reaktora koji proizvode trećinu električne energije. Četiri reaktora u Dukovanyu, a dva u Temelínu.

Zemlja postupno ukida svoje termoelektrane na uglj i moraće da poveća udeo nuklearne energije ako želi da ostane nezavisna u snabdevanju električnom energijom. Vladina dugoročna energetska strategija, usvojena 2015. godine, predviđa potrebu za povećanjem udela nuklearne energije u energetsom miksu za 20-25% do 50-55% do 2050. godine. ČEZ očekuje neometan rad NE Dukovany do 2045. i 2047., a dve jedinice NE Temelín do 2060. i 2062, objavio je *World nuclear news*.

Izveštaj: Britanski energetski regulator ne štiti mikro preduzeća

LONDON - Oko 1,5 miliona preduzeća u Velikoj Britaniji suočeno je s većim rizikom obustavljanja snabdevanja energijom od prosečnog domaćinstva i da budu žrtve beskrupuloznih energetskih posrednika. To se događa zbog nedostatka zaštite koju na ovom tržištu mora da obezbede britanske vlasti i energetski regulator Ofgem, navodi u novom izveštaju udruženje potrošača **Citizens Advice**.

Mikro preduzeća, koja čine 96 posto svih firmi u Velikoj Britaniji, energetski regulator Ofgem definiše kao takve ako ispunjavaju određene kriterijume - uključujući da imaju manje od 10 zaposlenih i da koriste samo određenu količinu energije.

Citizens Advice poziva Ofgem, vladu i industriju da otklone jaz u zaštiti i reše višestruke probleme s kojima se suočavaju mikro preduzeća u energetskom sektoru. Mikro biznisi su vrlo raznoliki i kreću se od pabova i prodavnica do pojedinaca poput fotografa.

S druge strane, ako britansko domaćinstvo zaostane sa računima za energiju, njihov dobavljač mora da iscrpi sve druge mogućnosti pre nego što ih isključi. Ista zaštita se ne odnosi na mikro preduzeća, tako da dobavljači mogu mnogo brže prekinuti snabdevanje, što postaje posebno problematično za mikro firme u kojima je biznis u okviru doma i koristi isti izvor energije, navodi Citizens Advice.

Novo zamerke britanskom energetskom regulatoru

LONDON - Britansko Udruženje za obnovljivu energiju (REA) otkriva u upravo objavljenom izveštaju da se količina energije koja je generirana i isporučena natrag u britansku mrežu udvostručila između 2012. i 2018. godine.

Izveštaj otkriva da više od 60% izvezene električne energije u Britaniji sada potiče iz različitih izvora, poput vetra i sunca. Takođe se navodi da su više od tri miliona domaćinstava u Velikoj Britaniji sada klijenti energetskih kompanija koje nude isključivo „100% obnovljive“ pakete električne energije, a takve ponude takođe dobijaju na popularnosti u poslovnom sektoru - posebno teškoj industriji, proizvodnji i maloprodaji.

Kako ova obnovljiva energija dolazi putem interneta i podjednako se isporučuje poslovnom sektoru i pojedincima koji se počinju ponašati kao „prosumeri“ (potrošači-proizvođači), a ne kao pasivni potrošači, izveštaj poziva energetskog regulatora Ofgem i vladu da pojačaju podršku fleksibilnim energetskim tehnologijama poput akumulatorskog skladištenja, infrastrukture za električna vozila i kućnim solarnim sistemima.

Konkretno, izveštaj kritikuje Ofgemove reforme "Revizije ciljane naplate". Reforme pokrenute 2017. godine imaju za cilj da procene kako treba postaviti i povratiti preostale troškove mreže - ali izveštaj tvrdi da su one "štetne" i da će "potkopati primenu fleksibilnih energetskih tehnologija".

Ofgem proverama „finansijsko zdravlje“ snabdevača energije

LONDON - Snabdevačima energije u Velikoj Britaniji moglo bi biti onemogućeno da preuzmu previše kupaca u skladu s predlozima tamošnjeg energetskeg regulatora osmišljenim da obezbede kako da se brzo rastuće kompanije finansijski nose sa širenjem poslova, piše **Guardian**.

Ofgem, regulator u sektoru energetike, planira da sprovede proveru "finansijskog zdravlja" novih energetskeg firmi pre nego što dođu do određenog broja kupaca. Mera dolazi nakon preko deset propadanja kompanija u ovom sektoru u poslednje dve godine.

Ako dobavljači ne polože test, zabraniće im da preuzmu više kupaca i biće primorani da dokažu da su finansijski sposobni pre nego što pređu sledeći prag. Ofgem je rekao da će obaviti provere pre nego što snabdevač dođe do 50.000 kupaca, i opet kod 150.000 i 250.000. Sledeći prag bio bi postavljen između 500.000 i 800.000 klijenata.

Regulator takođe može tražiti da snabdevači potpišu „obavezu“ da će nastaviti da pružaju kupcima dobru uslugu kao i da garantuju „uredan raskid“ ako ne mogu opstati na tržištu.

Francuski EDF preuzima potrošače izbrisanog britanskog snabdevača

LONDON - Snabdevanje energijom i kreditni bilansi 134.000 klijenata sada već bankrotirane britanske firme Toto Energy ostaće bez posledica nakon pošto je britanski energetskeg regulator Ofgem imenovao lokalnu podfirmu francuskog kolosa Electricite de France - EDF Energy da ih preuzme.

Toto Energy, kome je dat rok od mesec dana da isplati dug od 14,7 miliona funti na ime zelenog poreza ili ostanu bez licenci, prestao je s trgovinom u prošlu sredu nakon što je propustio rok.

Ofgem je u subotu objavio da je izabrao kao najbolju ponudu EDF Energy za novog dobavljača za 134.000 kupaca.

EDF Energy je takođe pristao da primi na sebe troškove preuzimanja ovih kupaca i neizmirenih kreditnih salda, što znači da dodatni troškovi neće pasti na industriju ili domaćinstva.

“Kupcima koji žele da izaberu nekog drugog snabdevača neće se naplaćivati naknade za raskid ugovora”, saopštio je regulator.

Desetak britanskih snabdevača električnom energijom i gasom propalo je u protekle dve godine, nakon što je Ofgem postavio niz novih pravila koja su dizajnirana da poboljšaju standarde usluga za kupce, smanje rizik od bankrota snabdevača i ojačaju sigurnosnu mrežu u slučaju kvara, piše portal **Energy Voice**.

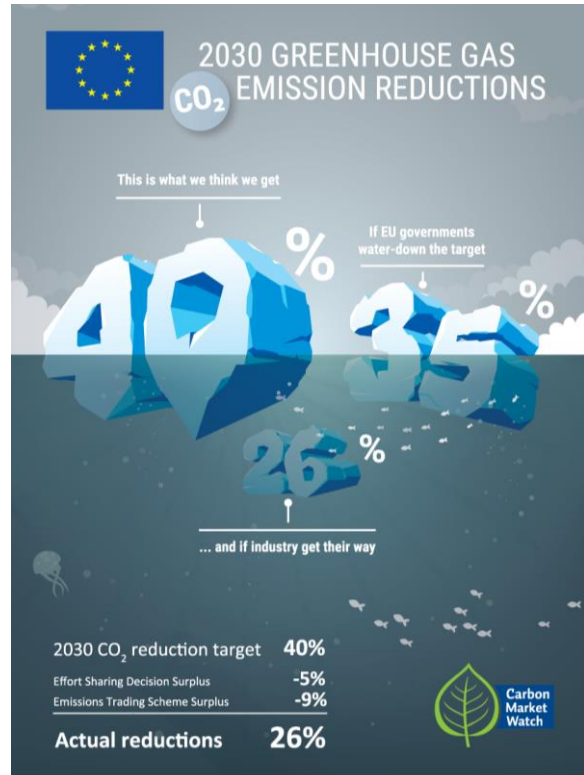

DOSIJE: Zakonodavstvo, regulativa i politika o klimatskim promenama u Evropskoj uniji

Priređeno sa portala Lexology

Evropska unija smatra se globalnim liderom u ograničavanju emisija, dekarboniziranju svojih ekonomija i drugim merama za ograničavanje globalnog zagrevanja. U tom smislu, Evropska unija potpisala je UNFCCC i Kjoto protokol, zajedno sa svojim državama članicama i preuzela vodeću ulogu u pregovorima o klimatskim promenama (uključujući formiranje koalicije s visokim ambicijama u pregovorima o Pariskom sporazumu). Interno, Evropska unija je kao centralnu politiku usvojila 'Klimatski i energetske paket 2030.', niz mera klimatskih promena s tri ključna cilja: postizanje smanjenja emisija gasova staklene bašte za 40 posto (od nivo iz 1990.), dostizanja udela od 27 posto energije iz obnovljivih izvora i poboljšanja energetske efikasnosti za 27 odsto.

Paket uključuje Direktivu o obnovljivoj energiji koja utvrđuje obavezujuće nacionalne ciljeve obnovljive energije za države članice, kao i Direktivu o energetskej efikasnosti. Pored toga, Odlukom o podeli napora utvrđuju se zemljama članicama različita ograničenja za emisije za sektore koji nisu obuhvaćeni EU sistemom za trgovanje emisijama, što ukupno iznosi 10 posto smanjenja tih emisija do 2020. godine. Direktivom o sakupljanju i skladištenju ugljenika uspostavlja se pravni okvir za ekološki sigurno skladištenje CO₂. Nadalje, u novembru 2017. Komisija je predložila novi niz ciljeva koji se tiču transportnog sektora i, konkretnije, snižavanje proseka EU emisije CO₂ iz novih putničkih automobila i kombija putem Paketa čiste mobilnosti.

Komisija je nedavno predložila novu dugoročnu strategiju za postizanje klimatsko neutralne ekonomije do 2050. godine. Da bi se postigla klimatsko neutralna ekonomija, Komisija predlaže preduzimanje zajedničkih akcija u sedam strateških područja:

- energetske efikasnosti;
- raspoređivanje obnovljivih izvora energije;
- čista, sigurna i povezana mobilnost;
- konkurentna industrija i kružna ekonomija;
- infrastruktura i interkonekcije;
- bioekonomija i prirodno ispuštanje ugljenika;
- sakupljanje i skladištenje ugljenika za rešavanje preostalih emisija.

U središtu režima zaštite čovekove sredine i klimatskih promena Evropske unije je EU ETS. Više od 11.000 elektrana i industrijskih postrojenja u 31 zemlji (28 država članica EU i tri države EEA/EFTA), kao i iz vazduhoplovnih aktivnosti, obuhvaćeni su ovom šemom ili sistemom smanjenja emisije gasova sa efektom staklene bašte.

U praksi to znači da EU ETS pokriva oko 45 posto emisija gasova staklene bašte Evropske unije. Najjednostavnije rečeno, EU ETS je sistem „ograničenja i trgovine“. Deluje tako da se ograničava ukupna emisija iz sektora industrije koji emituju visoke nivoe gasova staklene bašte, a granica se s vremenom smanjuje. Unutar tog ograničenja kompanije mogu kupovati i prodavati emisijske dozvole prema potrebi. Svaki dodatak predstavlja pravo emisije jedne tone emisije ekvivalenta ugljendioksida (CO₂). Broj izdatih dozvola određuje volumen dozvoljenih emisija i na taj način emisije su "ograničene". Ideja je da se plafon - a time i emisija - s vremenom spušta.

Dozvole se distribuiraju dodelom ili aukcijom instalacijama i mogu se slobodno trgovati na tržištu. Svake godine postrojenja moraju predati dozvole jednake količini emisije CO₂. Na taj način cenu (barem delimično) određuje tržište.

Da bi instalacije primile besplatna dozvole, moraju ispunjavati relevantne referentne vrednosti za sektor. Za one instalacije koje nisu izložene značajnom riziku od ispuštanja CO₂, besplatne emisije se godišnje smanjuju na 30 posto svih emisijskih jedinica u 2020. godini, s tim da se njihovo izdavanje potpuno ukine do 2027. Sektor za proizvodnju električne energije ne ispunjava uslove za besplatnu dodelu, osim u posebnim uslovima u nekoliko država članica.

Rezerva tržišne stabilnosti počela je s radom u januaru 2019. sa ciljem da reši trenutnu prezasićenost emisijskih dozvola i učini EU ETS sistem otpornim na šokove omogućavajući da se isporuka dozvola prilagođava putem aukcija. Nedavno je objavljena faza 4 EU ETS-a za 2021. do 2030. godine. Faza 4 usredsređena je na (1) jačanje EU ETS-a kao pokretača ulaganja kroz povećanje tempa godišnjeg smanjenja emisijskih jedinica na 2,2 posto do 2021. i jačanjem gore navedene rezerve tržišne stabilnosti; (2) nastavak besplatne raspodele dozvola kao zaštitnog mehanizma za međunarodnu konkurentnost ugroženih industrijskih sektora; i (3) pomaganju industriji i elektroenergetskom sektoru da odgovore inovacijskim i investicionim izazovima tranzicije s niskim udelom ugljenika putem nekoliko mehanizama finansiranja.

IEA: Obnovljivi izvori će porasti za 50 posto u pet godina

PARIZ - Globalni kapaciteti proizvodnje energije iz obnovljivih izvora mogli bi porasti za čak 50 posto u narednih pet godina, pokazuje novi izveštaj Međunarodne agencije za energiju (IEA).

Međutim, iako značajan, i takav tempo rasta još bi bio prespor da bi se ispunili globalni klimatski ciljevi, dodaje Agencija u onedeljnom izveštaju. "Obnovljivi izvori energije su već drugi najveći izvor električne energije u svetu", rekao je Fatih Birol, izvršni direktor IEA. „Ali njihovo raspoređivanje i dalje treba ubrzati ako želimo ostvariti dugoročne klimatske ciljeve, kao i kvaliteta vazduha i pristupa energiji,“ dodao je on, prenosi **Reuters**.

Evropska komisija: Pregled evropskog tržišta gasa u prvoj polovini 2019.

BRISEL - Evropska komisija objavila je izveštaj o ključnim kretanjima na evropskom tržištu gasa u drugom kvartalu i prvoj polovini ove godine:

- U drugom tromesečju 2019. potrošnja prirodnog gasa u EU povećana je za 20% u odnosu na isti kvartal 2018, prvenstveno zahvaljujući povećanom korišćenju gasa u proizvodnji električne energije. Potrošnja gasa u Q2 2019. iznosila je 103 milijardi kubnih metara (bcm) u EU, u odnosu na 85 bcm godinu dana ranije. U prvoj polovini godine potrošnja gasa iznosila je 265 mlrd.
- Proizvodnja autohtonog gasa, koja je u drugom tromesečju 2019. u EU iznosila 27 bcm, pala je za 7% u poređenju s Q2 2018. Proizvodnja je smanjena kod dva najveća proizvođača u EU, Velikoj Britaniji i Holandiji. Proizvodnja sa polja Groningen mogla bi biti obustavljena 2022., osam godina pre ranije planiranog datuma.
- Neto uvoz gasa porastao je u Q2 2019 u EU za 21% u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Ruske isporuke gasovodima pokrivala su 45% uvoza gasa van EU, a slede Norveška (25%), uvoz LNG-a (25%) i uvoz gasovodima iz severne Afrike (5%). U aprilu i maju udeo uvoza LNG-a bio je veći od uvoza cevima iz Norveške. Neto uvoz gasa iznosio je 109 bcm u Q2 2019. i 210 bcm u prvoj polovini 2019.
- Procenjeni račun EU u Q2 2019 za uvoz gasa iznosio je oko 19 milijardi evra, 17% manje nego godinu dana ranije, jer su opadajuće uvozne cene, niže za 31%, više nego kompenzovale uticaj povećanja količine uvoza.
- Uvoz LNG-a u EU pokazao je ogroman porast od 102% u drugom kvartalu u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Tri najvažnija dobavljača LNG-a u Evropu bili su Katar (30% ukupnog uvoza LNG-a), Rusija (19%) i SAD (12%).

- Evropska komisija utvrdila da su hrvatski planovi za podršku izgradnji i radu LNG terminala na ostrvu Krku u skladu s pravilima EU-a o državnoj pomoći.
- Komisija je potpisala sporazum o dodeli sredstava iz Instrumenta za povezivanje Evrope za projekat Baltička cev koji povezuje Poljsku i Baltičke zemlje sa Norveškom i Danskom.
- Nivo uskladištenog gasa u EU iznosio je 73% na kraju juna 2019, što je najviše u poslednjih osam godina u ovom periodu godine. Razlog su niske spot cene na veleprodajnim tržištima gasa, obilan uvoz LNG-a i očekivanja većih cena u budućnosti
- Obim trgovanja na evropskim gasnim čvorištima povećan je za 26% u Q2 2019 u poređenju s Q2 2018, a udeo trgovine na holandskom TTF-u, koji je postao najlikvidnije čvorište u EU, porastao je na 66% unutar praćenih evropskih čvorišta, takođe pojačavajući ulogu evra u trgovini gasom.
- Spot cene na nekim evropskim gasnim čvorištima (uključujući TTF) u Q2 2019 pale su na najniže nivoe u od kraja 2009. Značajna premija mogla se primetiti za forward cene na spot tržištu. Evropske veleprodajne cene bile su dobro usklađene s azijskim tržištima i smanjile su svoju premiju u odnosu na američki Henry Hub. Odnos cena između Henry Hub-a i TTF-a smanjio se na 1,7 u Q2 2019. Maloprodajne cene gasa pokazale su tek neznatan pad u odnosu na prvi kvartal 2019, dok su na godišnjem nivou one ipak znatno porasle, što ukazuje da se nedavni pad cena na veleprodajnim tržištima gasa još nije odrazio u maloprodajnim cenama.

Bulgartransgaz obezbedio 200 M evra kredita za gradnju Balkanskog toka

SOFIJA - Bugarska državna gasna kompanija Bulgartransgaz prikupila je 200 miliona evra kratkoročnih zajmova za pomoć u finansiranju izgradnje bugarskog segmenta „evropske“ linije gasovoda Turski tok, saopšteno je u sredu.

Bulgartransgaz mora da izvrši avansno plaćanje od 1,1 milijardu evra konzorcijumu koji vodi saudijski Arkad, kome je poveren ugovor za izgradnju 474 km gasovoda nazvanog Balkan Stream, ili Balkanski tok i bugarskoj grupi koja će instalirati dve kompresorske stanice.

Reuters prenosi da su ugovori potpisani sa Citibank Europe, ING, bugarskom jedinicom Unicredit banke i Međunarodnom bankom za ekonomsku saradnju sa sedištem u Moskvi.

Bugarska kompanija navodi da je kredit u ukupnom iznosu od 200 mil. evra, sa gotovinskim depozitima u američkim dolarima na šest meseci, s mogućnošću za još šest.

Novak: Turski tok biće završen na vreme

MOSKVA - Izgradnja gasovoda Turski tok biće završena na vreme, do kraja 2019, izjavio je u nedelju ruski ministar energetike Aleksandar Novak, prenosi **Sputnjik**.

"Gradnja je u toku. Izvođač garantuje da će izgradnja biti pravovremeno završena", rekao je Novak u intervjuu TV kanalu Rossiya-1.

Turski tok zamišljen je kao dvostruki gasovod uz mogućnost transporta do 31,5 milijardi kubnih metara gasa iz Rusije do Turske i dalje do južne i jugoistočne Evrope. Dva paralelna podmorska cevovoda kretaće se od kompresorske stanice Ruskaja blizu grada Anape preko Crnog mora do prijemnog terminala Luleburgaz u blizini turskog grada Kijikoj, pri čemu će jedna od cevi nastaviti dalje do tursko-evropske granice.

Lavrov: Bugarska obećala – Turski tok u predviđenom roku

SOFIJA / MOSKVA - Bugarska je obećala da će završiti svoj deo gasovoda Turski tok do 2020. godine kako je planirano, izjavio je prošle nedelje ruski ministar spoljnih poslova Sergej Lavrov, odgovarajući na skepticizam oko vremenskog okvira projekta, javlja **Reuters**.

Prošlog meseca Bugarska je potpisala ugovor od 1,1 milijarde evra s grupom Arkadom pod vodstvom Saudijske Arabije za izgradnju cevovoda od 474 km preko njene teritorije.

Sofija se nada da će čitav gasovod, koji je Bugarska nazvala Balkan Stream, započeti s radom već 2020., ali s obzirom na to da je ugovor sa saudijskom kompanijom potpisan tek u septembru, neki industrijski zvaničnici sumnjaju u vremenske rokove.

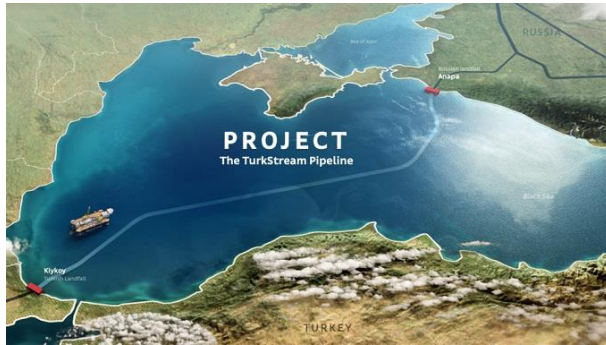

Lavrov je, govoreći u Moskvi na brifingu sa bugarskom kolegicom Ekaterinom Zaharievom, rekao da su mu data uveravanja da će drugi deo Turskog toka biti završen kako je i planirano.

„Partneri su naglasili da će radovi biti završeni na vreme do 2020. godine“, rekao je Lavrov.

Počelo punjenje Turskog toka gasom

AMSTERDAM - Prošle nedelje počelo je punjenje prirodnim gasom prvog kraka gasovoda Turski tok, saopštila je kompanija Južni tok transport, podfirma ruskog Gasproma.

U saopštenju se ističe da je to završni korak ka puštanju gasovoda u rad i da je iniciran nakon što su oba kraka Turskog toka dobila certifikat.

Dodaje se da će punjenje drugog kraka Turskog toka gasom početi nakon što punjenje prvog bude završeno, prenosi **Tass**.

Počinje za naftne majorse možda istorijsko suđenje ExxonMobilu

NUJORK - Američki naftnom kolos ExxonMobil izašao je ove nedelje pred sud, po tužbi generalnog tužioca države Njujork prema kome je kompanija varala akcionare s vrednosnim papirima, piše **OilPrice.com**.

Exxon je u stvari podigao Potemkinovo selo kako bi stvorio iluziju da je u potpunosti razmotrio rizike buduće klimatske regulative", navodi se u tužbi njujorškog državnog tužilaštva, podnesenoj prošle godine. Exxon se uključio u „dugogodišnju lažnu šemu... kako bi prevario investitore", navodi se u dokumentu.

To je kulminacija višegodišnje istrage koju je vodila kancelarija njujorškog generalnog tužilaštva i izazivala posebnu pažnju naftnih majorsa, jer se bavila delikatnom temom sudbine dinosaurusu koju bi ti kolosi mogli pretrpeti zbog uloge vezane za klimatske posledice njihovih aktivnosti.

Generalni njujorški državni tužilac, naime, tvrdi da je Exxon prevario svoje akcionare kada je u suštini zadržao dve verzije svojih poslovnih knjiga, umanjujući rizik od klimatskih promena i klimatske regulative. U tužbi se tvrdi da je Exxon svesno umanjio posledice tih rizika po vrednost, odnosno troškove kompanije, a samim tim i uloga svojih akcionara.

I Masačusec otvara proces Exxonu

BOSTON - Sudija iz Masačuseca dao je u četvrtak odobrenje državnom tužiocu da tuži Exxon Mobil za navodno prikrivanje svojih saznanja o ulozi fosilnih goriva u klimatskim promenama. Exxon je pokušao da odloži podnošenje tužbe državnog tužioca Masačuseca, do okončanja procesa zbog sličnih tužbi njujorškog generalnog tužioca, prenosi **Reuters**.

Naftne kompanije prilagodiće se usporavanju potrošnje - CEO Totala

LONDON - Tzv. integrisane energetske kompanije poput francuskog Totala neće doživjeti sudbinu "dinosaurusa" u procesu tranzicije sa fosilnih goriva, već će se prilagoditi usporavanju potražnje za naftom, ulaganjima u prirodni gas, utečnjeni prirodni gas (LNG), električnu energiju i obnovljive izvore, rekao je izvršni direktor francuskog majorsa Patrick Pouyanne na konferenciji o nafti i novcu u Londonu.

Pouyanne je napomenuo da Total planira da udvostruči proizvodnju LNG-a do 2025. na 800.000 barela ekvivalenta nafte na dan (boe/d) i zahvati 25% globalne proizvodnje LNG-a, čime bi bio drugi najveći svetski proizvođač utečnjenog gasa. Total u isto vreme planira da udvostruči broj svojih kupaca električne energije na osam miliona do 2025, dodao je on, a prenosi **S&P Global Platts**.

Narativa o klimatskim promenama menja sektor nafte i gasa "tempom koji nisam mogao da predvidim pre godinu dana", rekao je izvršni direktor i dodao da, međutim, nije pragmatično rešenje se rešite svih fosilnih goriva do 2040. pošto će biti potrebno da naftne i gasne kompanije nastave da „isporučuju jeftinu pouzdanu energiju“.

"Ljudi nas vide kao fosilna goriva i kažu da bi sve trebalo nestati, ali nisu sva fosilna goriva jednaka", rekao je Pouyanne, apelujući na smanjenje ulaganja u uglj i krčenje šuma, a ne da se cilja na celu industriju.

Sečin: Brexit će dodatno smanjiti integritet evropskih banaka

VERONA - Približavanje izlaska Velike Britanije iz Evropske unije smanjiće profitabilnost evropskih banaka i narušiti integritet njihovog sistema, izjavio je u četvrtak čelnik Rosnjefta, Igor Sečin.

CEO Rosnjefta je na Evroazijskom ekonomskom forumu rekao da su polovina svih evropskih državnih obveznica i 20 posto dužničkih vrednosnih papira investicionog ranga imali negativan povrat sredinom godine, dok je nedostatak potrebnih alata za ulaganje doveo do značajnog pada kapitalizacije evropskih banaka - tokom pet godina bankarski indeks Euro Stoxx pao se prepolovio.

"Negativne kamatne stope imale su značajan uticaj na profitabilnost evropskih finansijskih tržišta i efikasnost bankarskog sistema u Evropi", rekao je Sečin. Napomenuo je da je pre deset godina profit vodećih evropskih banaka bio 30 posto veći od dobiti njihovih američkih konkurenata. "Sada se situacija radikalno promenila. Evropske banke su upadljivo inferiorne u odnosu na američke, čija je zarada tri puta veća. Štaviše, kapitalizacija od 399 milijardi dolara samo američke banke JP Morgan, iznad je ukupne kapitalizacije pet najvećih evropskih banaka bankama ", naglasio je šef Rosnjefta. Rast uticaja Sjedinjenih Država na aktivnost evropskog bankarskog sistema dovodi do gubitka potencijala evra da se etablira kao globalna rezervna valuta, rekao je Igor Sečin.

Informacije objavljene u ovom Biltenu ne treba nužno tumačiti kao opredeljenje AERS prema temama kojima se bave

Selektovao i uredio Dušan Daković – dusan.dakovic@aers.rs